

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง "การเปิดรับข่าวสารเรื่องวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคของ ชาวกรุงเทพมหานคร" เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดครั้งเดียว (One-Shot Study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ประชากร

ประชากรเป้าหมายสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 22-55 ปี ซึ่งมีจำนวน 2,804,259 คน จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2539

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ มีจำนวน 400 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากตารางการสุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (อ้างถึงใน วิเชียร เกตสิงห์ , 2537 : 29)

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มแบบจำกัดโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้ที่ 400 คน จากนั้นกระจายสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนของแต่ละเขต โดยยึดตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 เขต ตามตารางต่อไปนี้

เขตที่	ชื่อเขต	จำนวนประชากร (คน)	สัดส่วนจากประชากร ในกรุงเทพฯ (%)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
1	พระนคร	82,885	14.84	6
2	ดุสิต	163,572	2.93	12
3	ป้อมปราบศัตรูพ่าย	80,173	1.44	6
4	ปทุมวัน	112,920	2.02	8
5	สัมพันธวงศ์	39,585	0.71	3
6	บางรัก	65,966	1.18	5
7	ยานนาวา	95,059	1.70	7
8	สาทร	116,067	2.08	8
9	บางคอแหลม	125,011	2.24	9
10	บางซื่อ	167,045	2.99	12
11	พญาไท	102,133	1.83	7
12	ราชเทวี	133,872	2.40	10
13	ห้วยขวาง	80,201	1.44	6

เขตที่	ชื่อเขต	จำนวนประชากร (คน)	สัดส่วนจากประชากร ในกรุงเทพฯ (%)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
14	ดินแดง	173,672	3.11	12
15	พระโขนง	200,384	3.59	14
16	คลองเตย	150,433	2.69	11
17	คลองเตยสาขา1	80,101	1.43	6
18	ประเวศ	125,700	2.25	9
19	บางเขน	263,401	4.72	19
20	ดอนเมือง	247,111	4.42	18
21	จตุจักร	172,115	3.08	12
22	บางกะปิ	236,294	4.23	17
23	ลาดพร้าว	138,467	2.48	10
24	บึงกุ่ม	235,012	4.21	17
25	หนองจอก	75,198	1.35	5
26	มีนบุรี	148,600	2.66	11
27	ลาดกระบัง	95,634	1.71	7
28	สวนหลวง	107,183	1.92	8
29	ชนบุรี	203,369	3.64	15
30	คลองสาน	121,766	2.18	9
31	บางกอกน้อย	170,494	3.05	12
32	บางพลัด	129,228	2.31	9
33	บางกอกใหญ่	94,975	1.70	7
34	ภาษีเจริญ	144,114	2.58	10
35	ภาษีเจริญ สาขา1	133,899	2.40	10
36	จอมทอง	170,194	3.05	12
37	ตลิ่งชัน	142,090	2.54	10
38	บางขุนเทียน	156,437	2.79	11
39	ราษฎร์บูรณะ	179,072	3.21	13
40	หนองแขม	125,531	2.25	9

รวมทั้งสิ้น

5,584,963

402

แหล่งข้อมูล : สำนักงานทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

(ย่างถึงในสำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, 2540 : 14-15)

จากตารางสรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 402 คน แต่ในการเก็บข้อมูลจริงรวบรวมได้ 418 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากทุกเขตตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีประชาชนหนาแน่น เช่น บริษัท ห้างสรรพสินค้า สถานที่ราชการ หมู่บ้าน ป้ายรถเมล์ เป็นต้น เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันและครอบคลุมพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น
- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้
 - ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโดยทั่วไป และการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
 - ส่วนที่ 3 การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
 - ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำคำตอบที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำส่วนของคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left| 1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right|$$

เมื่อ	α	คือ ค่าความเชื่อถือได้
	K	คือ จำนวนข้อ
	V_i	คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	คือ ความแปรปรวนของคะแนนทุกข้อ

ทั้งนี้ ค่าความเชื่อมั่นที่ได้ = 0.71

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกออกเป็น ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในแต่ละสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ลักษณะทางประชากรต่างกันมีการรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ลักษณะทางประชากรต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 ลักษณะทางประชากรต่างกันมีการลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการต่างกัน

ตัวแปรอิสระ - ลักษณะทางประชากร

ตัวแปรตาม - การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

- การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์

- พฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ

- การลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการ

สมมติฐานข้อที่ 5 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์

ตัวแปรอิสระ - การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

ตัวแปรตาม - การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์

สมมติฐานข้อที่ 6 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการ

ตัวแปรอิสระ - การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

ตัวแปรตาม - การลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการ

สมมติฐานข้อที่ 7 การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการ

ตัวแปรอิสระ - การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์

ตัวแปรตาม - การลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการ

เกณฑ์การให้คะแนน

1. การเปิดรับสื่อ

การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับสื่อประเภทต่างๆ มีเกณฑ์การวัดจากความบ่อยครั้งในการเปิดรับและระยะเวลาที่เปิดรับ โดยมีการให้คะแนนดังนี้

1.1 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร

ไม่เปิดรับเลย	1	คะแนน
นานๆครั้ง	2	คะแนน
เดือนละ 1-2 ครั้ง	3	คะแนน
ทุกสัปดาห์	4	คะแนน
ทุกวัน	5	คะแนน

1.2 ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

ครั้งละไม่เกินครึ่งชั่วโมง	1	คะแนน
ครั้งละ 1 ชั่วโมง	2	คะแนน
ครั้งละ 2 ชั่วโมง	3	คะแนน
ครั้งละ 3 ชั่วโมง	4	คะแนน
ครั้งละ 3 ชั่วโมงขึ้นไป	5	คะแนน

1.3 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อบุคคล

ไม่เคยเลย	1	คะแนน
นานๆครั้ง	2	คะแนน
บางวัน	3	คะแนน
เกือบทุกวัน	4	คะแนน
ทุกวัน	5	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01-1.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 1.01-2.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับต่ำ
คะแนนระดับ 2.01-3.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 3.01-4.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับสูง
คะแนนระดับ 4.01-5.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับสูงมาก

1.4 ปริมาณข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ที่เคยได้รับจากสื่อต่าง ๆ

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างข่าวสารเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมาจำนวน 20 เรื่อง และให้กลุ่มตัวอย่างระบุว่าเคยหรือไม่เคยได้รับข่าวสารเรื่องใดบ้างและจากสื่อใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ไม่เคย 0 คะแนน

เคย 1 คะแนน

ให้นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01 - 4.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 4.01 - 8.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับต่ำ
คะแนนระดับ 8.01 - 12.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 12.01-16.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับสูง
คะแนนระดับ 16.01-20.00	หมายถึง	มีการเปิดรับข่าวสารระดับสูงมาก

2. การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์

เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อการรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ คำถามมีลักษณะเป็นข้อความเชิงบวกและเชิงลบ โดยมีการให้คะแนนดังนี้

ลักษณะคำถาม	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เชิงบวก	5	4	3	2	1
เชิงลบ	1	2	3	4	5

นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนระดับ 0.01-1.00	หมายถึง	มีการรับรู้ระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 1.01-2.00	หมายถึง	มีการรับรู้ระดับต่ำ
คะแนนระดับ 2.01-3.00	หมายถึง	มีการรับรู้ระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 3.01-4.00	หมายถึง	มีการรับรู้ระดับสูง
คะแนนระดับ 4.01-5.00	หมายถึง	มีการรับรู้ระดับสูงมาก

3. พฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ

เป็นการวัดความถี่ในการซื้อสินค้าและการใช้บริการ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ไม่เคยเลย	0	คะแนน
ปีละ 1-2 ครั้ง	1	คะแนน
2-3 เดือนต่อครั้ง	2	คะแนน
เดือนละ 1-3 ครั้ง	3	คะแนน
สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง	4	คะแนน
มากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์	5	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 0.01-1.00	หมายถึง	มีความถี่ระดับต่ำมาก
คะแนนระดับ 1.01-2.00	หมายถึง	มีความถี่ระดับต่ำ
คะแนนระดับ 2.01-3.00	หมายถึง	มีความถี่ระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 3.01-4.00	หมายถึง	มีความถี่ระดับสูง
คะแนนระดับ 4.01-5.00	หมายถึง	มีความถี่ระดับสูงมาก

4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกบฏบริเวณลีนค้ำและบริวาร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกบฏบริเวณใน ช่วงวิกฤตการณ์ในทิศทางที่น้อยลง ดังนั้น จึงกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เพิ่มขึ้น	-1	คะแนน
เท่าเดิม	0	คะแนน
น้อยลง	1	คะแนน
เลิกชื่อ / เลิกใช้	2	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ -1.00 - 0.00	หมายถึง	มีการลดปริมาณการกบฏระดับต่ำ
คะแนนระดับ 0.01 - 1.00	หมายถึง	มีการลดปริมาณการกบฏระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 1.00 - 2.00	หมายถึง	มีการลดปริมาณการกบฏระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยซึ่งได้รับการอบรมให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ รายละเอียดของแบบสอบถามและวิธีการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดีแล้ว ออกทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 14 กุมภาพันธ์ - 10 มีนาคม 2541 การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการลงรหัส (Coding) แล้วนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS WINDOW ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติในการวิเคราะห์คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลทางประชากร การเปิดรับสื่อต่างๆ การเปิดรับข่าวสารเรื่องวิกฤตการณ์ การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ พฤติกรรมกบฏบริเวณและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกบฏบริเวณลีนค้ำและบริวาร

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Analysis) โดยใช้วิธี T-Test และ One-Way Anova เพื่อวิเคราะห์การเปิดรับข่าวสารเรื่องวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ การรับรู้ถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ พฤติกรรมการบริโภคและการลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการที่แตกต่างกันตามลักษณะทางประชากร นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย